

2011-11-09

B E S L U T

Marginalen Bank Bankaktiebolag
Att: Styrelsens ordförande
Box 26134
100 41 STOCKHOLM

FI Dnr 10-8891

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Beslut om varning och straffavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 10 november 2011 kl. 8.00)

1. Finansinspektionen meddelar Marginalen Bank Bankaktiebolag, org. nr. 516406-0807, en varning.

(15 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse)

2. Finansinspektionen meddelar Marginalen Bank Bankaktiebolag en straffavgift om tjugo miljoner (20 000 000) kronor.

(15 kap. 7 § första stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse)

Hur man överklagar, se bilaga 1.

Sammanfattning

Marginalen Bank Bankaktiebolag (härefter ”Marginalen Bank” eller ”banken”) är ett bankaktiebolag med Finansinspektionens tillstånd att driva bankrörelse. Marginalen Bank har ingått i Finansinspektionens undersökning av företags hantering av så kallade jävskrediter, d.v.s. krediter till en i lagen särskilt utpekad krets av närstående.

Finansinspektionen har funnit att Marginalen Bank inte har hanterat sina jävskrediter på ett korrekt sätt. Marginalen Bank har brutit i sin kredithantering, styrelsen har otillåtet delegerat rätten att besluta om jävskrediter och en befattningshavare har deltagit i beslut avseende krediter till denne närstående företag. Marginalen Bank har följaktligen i vissa delar inte förmått att fullgöra lagens krav på tillfredställande intern kontroll.

Marginalen Bank har bestridit att den brustit i sin hantering av jävskrediter. Banken har vidare upplyst Finansinspektionen om att den vidtagit åtgärder för att se till att de brister Finansinspektionen uppmärksammat inte återupprepas.

I juni 2009 meddelade Finansinspektionen Marginalen Bank (då Finans AB Marginalen) en anmärkning och straffavgift med anledning av att banken inte uppfyllt lagens krav på kredithantering och kreditriskhantering. Banken hade även brister i internkontrollen.

De nu aktuella överträdelserna är allvarliga, men mot bakgrund av de åtgärder banken numera vidtagit är det tillräckligt att meddela Marginalen Bank en varning förenad med en straffavgift.

1 Bakgrund

1.1 Om Marginalen Bank Bankaktiebolag och den finansiella företagsgruppen

Den 21 juni 2010 beviljades kreditmarknadsbolaget Finans AB Marginalen banktillstånd och ändrade därmed namn till Marginalen Bank Bankaktiebolag. Den 22 juni 2010 beviljade Finansinspektionen tillstånd att verkställa en fusion mellan Marginalen Bank och Bank2 Bankaktiebolag varigenom det senare företaget absorberades av banken. Bank2 Bankaktiebolag var systerbolag till banken med samma styrelsesammansättning och verkställande direktör.

Marginalen Bank är ett helägt dotterbolag till Marginalen AB, org. nr. 556128-4349, som i sin tur är ett helägt dotterbolag till ESCO Marginalen AB, org. nr. 556096-5765. I den finansiella företagsgruppen inom Marginalen-koncernen (härefter "Marginalengruppen") ingår utöver Marginalen Bank bl.a. Marginalen AB och kreditmarknadsbolaget Kredit AB Marginalen, org. nr. 556589-3681.

Inom Marginalen-koncernen finns även ett antal fastighetsföretag och en inkassoverksamhet.

Ewa Glennow är verkställande direktör och styrelseledamot i såväl Marginalen Bank som i Kredit AB Marginalen och Marginalen AB. Ewa Glennow är ensam ägare av och ensam ordinarie styrelseledamot i ESCO Marginalen AB. Peter Lönnquist är styrelseordförande i såväl Marginalen Bank som i Kredit AB Marginalen och Marginalen AB samt är suppleant i ESCO Marginalen AB:s styrelse.

Marginalen Bank erbjuder, liksom flera andra bolag i Marginalengruppen, tjänster på det finansiella området, exempelvis inlåning, kreditgivning och ekonomiadministration. Banken hade under räkenskapsåret 2010 en omsättning, sammanlagda bruttointäkter, om ca 461 miljoner kronor och en balansomslutning om knappt 8,5 miljarder kronor.

1.2 Händelser

Den 26 juni 2009 meddelade Finansinspektionen Marginalen Bank (då Finans AB Marginalen) en anmärkning och straffavgift med anledning av att den inte uppfyllt lagens krav på kredithantering och kreditriskhantering och banken ansågs även ha brister i internkontrollen. Banken hade vidare överträtt bestämmelserna om stora exponeringar. Beslutet omfattade även bankens hantering av en jävskredit till en företagskund, i vilken bankens verkställande direktör Ewa Glennow hade ett indirekt ägande via bolag i Marginalen-koncernen. Bankens verkställande direktör har inte ändrats sedan sanktionen och samtliga av bankens nu aktuella styrelseledamöter satt i bankens styrelse vid den förra sanktionen.

2 Ärendet

Under 2010/2011 blev banken föremål för Finansinspektionens generella undersökning av jävskrediter. Syftet med undersökningen var att analysera hur företag styr, registrerar, bevakar och rapporterar krediter till jävskretsen och därigenom även ta reda på om företagen har god intern kontroll över sina jävskrediter. Undersökningen omfattade, till skillnad från utredningen som ledde fram till den tidigare sanktionen från 2009, jävskrediter inom koncernen och inom den finansiella företagsgruppen.

Finansinspektionen genomförde vidare, mot bakgrund av jävskreditundersökningen, den 25–26 augusti 2011 en platsundersökning på banken.

Ärendet gäller följande åtta krediter om totalt motsvarande omkring 730 miljoner kronor och bankens beslutsordning för jävskrediter.

2.1 Aktuella krediter

Kredittagare	Kreditgivare	Kreditbelopp	Skuldebrev/avtal	Återbetalda
1.	Finans AB Marginalen	2 000 000 kr	2006-08-17	2009-11-13
2a.	Finans AB Marginalen	270 000 kr	2008-08-26	
2b.	Finans AB Marginalen	551 995 kr	2008-09-08	
3a.	Finans AB Marginalen	200 000 euro	2010-01-06	2010-01-20
3b.	Finans AB Marginalen	250 000 euro	2010-10-25	
4.	Finans AB Marginalen	8 000 000 kr	2010-02-25	2011-06-30
5.	Finans AB Marginalen	88 020 kr	2010-05-26	2011-03-31
6.	Finans AB Marginalen	15 000 000 kr	2009-07-10	2010-02-23
7a.	Finans AB Marginalen	121 500 000 kr	2008-06-04	
7b.	Finans AB Marginalen	200 000 000 kr	2008-07-15	ersatte avtalet ovan
7c.	Finans AB Marginalen	300 000 000 kr	2009-04-30	ersatte avtalet ovan
8a.	Finans AB Marginalen	framgår inte av avtalet	2007-01-10	
8b.	Finans AB Marginalen	200 000 000kr	2008-04-30	ersatte avtalet ovan
8c.	Finans AB Marginalen	400 000 000kr	2009-04-30	ersatte avtalet ovan

2.2 Aktuella kreditinstruktioner

Nr.	Antagna kreditinstruktioner
a.	2008-02-04
b.	2009-02-13
c.	2009-08-20
d.	2010-09-07
e.	2010-11-25
f.	2011-06-07

I kreditinstruktionerna a-b fastställdes så kallade särskilda kreditinstruktioner för vissa produkter såsom leasing, inköp av kreditstockar och borgenslån. För produkter som inte omfattades av en särskild kreditinstruktion delegerades rätten att fatta beslut upp till vissa belopp till t.ex. i) kreditchef eller biträdande kreditchef, ii) kreditchef tillsammans med vice verkställande direktör eller biträdande kreditchef iii) verkställande direktör, iv) kreditkommitté och v) kreditdelegationen. Kreditkommittén bestod av verkställande direktör, vice verkställande direktör och kreditchef och kreditdelegationen av den eller de styrelseledamöter som av styrelsen utsetts att fortlöpande fatta kreditbeslut avseende beslutsnivåer som gällde för styrelsen. Kreditdelegationen bestod av verkställande direktör och styrelseordförande.

I kreditinstruktionerna c–e infördes en särskild kreditinstruktion för koncern-interna lån enligt vilken styrelsen delegerat rätten att fatta beslut om lån avseende överskottslikviditetsplaceringar inom den finansiella företagsgruppen till underlydande organ upp till vissa belopp. De olika underlydande beslutsinstanserna var i) ekonomichef eller vice verkställande direktör, ii) ekonomichef tillsammans med vice verkställande direktör och iii) verkställande direktör. Styrelsen delegerade även rätten att fatta beslut om övriga lån till företag inom ESCO Marginalen-koncernen avseende vissa belopp till t.ex. i) ekonomichef tillsammans med vice verkställande direktör, ii) verkställande direktör och iii) kreditdelegation. I kreditinstruktion e byttes kreditdelegationen i vissa fall ut mot en särskild kreditkommitté som skulle bestå av kreditchef, vice verkställande direktör och styrelseordförande.

Enligt den senaste och nu gällande kreditinstruktionen, f, framgår att alla lån till bolag inom ESCO Marginalen-koncernen ska beslutas av styrelsen. Vidare framgår bl.a. att banken vid beslut om kreditlimiter ska iakttaga bl.a. 8 kap. 5 och 6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (härefter ”LBF”).

3 Allmänt om tillämpliga bestämmelser

3.1 Hantering av jävskrediter

Följande lagbestämmelser avseende kredithantering har inte ändrats i sak sedan LBF trädde i kraft den 1 juli 2004 och de gäller för såväl banker som kreditmarknadsbolag.

Enligt 8 kap. 1 § LBF ska ett kreditinstitut innan det beslutar om en kredit pröva risken för att de förpliktelser som följer av kreditavtalet inte kan fullgöras. Institutet får bevilja en kredit bara om förpliktelserna på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda. Ett kreditinstitut ska, enligt 8 kap. 2 § LBF, organisera sin kreditprövning så att den som fattar beslut har ett tillräckligt beslutsunderlag för att bedöma risken med att bevilja krediten. Vidare ska kreditbeslut dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och att kreditärendets hantering även i övrigt kan följas, detta följer av 8 kap. 3 § LBF.

I 8 kap. 5 § LBF regleras så kallade jävskrediter enligt vilka ett kreditinstitut över huvud taget inte får ingå avtal om tjänster på andra villkor än sådana som institutet normalt tillämpar eller ingå andra avtal på villkor som inte är affärsmässigt betingade med eller till förmån för en utpekad jävskrets, t.ex. styrelseledamot, se punkt 1, eller juridisk person i vilken t.ex. en styrelseledamot har ett väsentligt ekonomiskt intresse i egenskap av delägare eller medlem, se punkt 6.

I 8 kap. 6 § LBF regleras att det är institutets styrelse som ska behandla ärenden som avser avtal med personer i jävskretsen. Styrelsen ska därtill i en förteckning föra in uppgifter om de avtal som har träffats.

Finansinspektionen har i FFFS 2004:6 givit ut allmänna råd om kreditriskhantering i kreditinstitut och värdepappersinstitut genom vilka inspektionen vill verka för en god kreditriskhantering. I de allmänna råden hänvisas bl.a. till bestämmelserna om hantering av krediter och övriga engagemang i 8 kap. LBF. I 8 § i de allmänna råden anges att ingen person bör delta i hanteringen av ett ärende eller i ett kreditbeslut som avser en närstående, en närståendes företag eller annars när det kan finnas risk för jäv.

3.2 Ingripande

Enligt 15 kap. 1 § LBF ska Finansinspektionen ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LBF, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, bolagets bolagsordning eller andra interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet. Ingripande kan enligt samma bestämmelse bland annat ske genom anmärkning, varning eller genom att institutets tillstånd återkallas. Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig.

Enligt 15 kap. 7 § LBF får beslut om anmärkning eller varning förenas med en straffavgift och enligt 15 kap. 8 § LBF ska straffavgiften fastställas till lägst 5 000 kronor och högst 50 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av institutets omsättning närmast föregående räkenskapsår. Avgiften får inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven för soliditet och likviditet enligt 6 kap. 1 § LBF. Av 15 kap. 9 § LBF följer att särskild hänsyn ska tas till hur allvarlig den överträdelse är som föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelsen har pågått.

4 Finansinspektionens bedömning

4.1 Delegation av kreditbeslut

Banken har gjort gällande att den skiljer på a) krediter till personer i jävskretsen och som lämnats på villkor som verksamheten normalt sett tillämpar och på villkor som är affärsmässigt betingade samt b) krediter som lämnas till personer i jävskretsen till villkor som verksamheten normalt sett inte tillämpar och på villkor som inte är affärsmässigt betingade. Banken definierar krediterna under b) som jävskrediter.

Banken har ifrågasatt om en styrelseledamots väsentliga intresse i form av ett indirekt ägande omfattas av bestämmelsen i 8 kap. 5 och 6 §§ LBF. Enligt banken finns det inte något stöd i förarbetena för att en sådan indirekt kontroll skulle vara tillräckligt för att ett bolag ska höra till jävskretsen.

Banken har vidare gjort gällande att de i ärendet aktuella krediterna har beviljats på affärsmässiga grunder och till villkor som banken normalt sett tillämpar, varför det inte är fråga om jävskrediter enligt 8 kap. 5 § LBF som styrelsen lagligen varit skyldig att behandla enligt 8 kap. 6 § LBF. Krediter enligt b) ska enligt banken alltid behandlas och beslutas av styrelsen och krediter enligt a) har alltid sedan den 31 oktober 2009 rapporterats till styrelsen för behandling.

Enligt banken är det oklart om styrelsen får delegera beslut som avser jävskrediter. Ett sådant förbud framgår inte tydligt av vare sig lag eller förarbeten. Banken har vidare framhållit att delegationen till Ewa Glennow skett inom styrelsen då hon även är styrelseledamot i banken.

Som framgår av redogörelsen för gällande bestämmelser ovan finns det flera bestämmelser som rör ett kreditinstituts kreditgivning. Krediter till närstående är känsliga eftersom det finns en risk för att ovidkommande hänsyn kan spela in vid kreditbedömningen. Bestämmelserna om jävskrediter finns för att tillgodose såväl soliditetsintresset som insättarnas och övriga fordringsägares intresse av att jävskretsen inte särbehandlas på institutets bekostnad. Enligt 8 kap. 5 § LBF är det över huvud taget inte tillåtet för ett kreditinstitut att lämna krediter på icke marknadsmässiga villkor till en utpekad jävskrets.

I 8 kap. 5 § 6 LBF behandlas krediter till bolag i vilka tidigare uppräknade personer har ett väsentligt ekonomiskt intresse i form av delägare. Bestämmelsen kan antas bl.a. ha som syfte att det inte ska vara möjligt att kringgå de andra bestämmelserna genom att använda sig av ett bolag. I bestämmelsen sägs inte uttryckligen att även indirekt ägande omfattas men enligt Finansinspektionen måste tolkningen av begreppet delägare ske i ljuset av syftet med bestämmelsen. Det finns ett starkt och välmotiverat intresse av att indirekta ägare behandlas på samma sätt som direkta ägare. Att det skulle vara möjligt att kringgå bestämmelserna om jävskrediter endast genom att skjuta in ytterligare ett bolag i

ägarkedjan förefaller orimligt. Det är lika angeläget att institutet, och ytterst dess kunder, inte missgynnas till förmån för personer med ett indirekt inflytande som att det skyddas i förhållande till direkta ägare. Det ska även beaktas att indirekt och direkt ägande likställs i andra sammanhang på det finansiella området. Både indirekta och direkta ägare av kreditinstitut är föremål för ägarprövning av Finansinspektionen. Skälet är att en indirekt ägare lika väl som en direkt ägare kan ha ett skadligt inflytande över det finansiella företaget. Detta talar sammantaget för att begreppet delägare inte ska ges en alltför snäv tolkning. Mot den bakgrunden kan Finansinspektionen inte se annat än att även ett indirekt ägande omfattas av den aktuella bestämmelsen.

Av 8 kap. 6 § framgår att styrelsen i ett kreditinstitut ska behandla krediter till den i 5 § utpekade jävskretsen. För det fall avtal på affärsmässiga villkor och avtal om tjänster på villkor som institutet normalt sett tillämpar ingås med personer i jävskretsen ska dessa följaktligen behandlas av institutets styrelse. I förarbetena redogörs för varför regler om jävskrediter infördes och det anges bl.a. att ”genom lagstiftningen fick personer i jävskretsen möjlighet att låna i banken under förutsättning att någon förmånsbehandling inte förekommer” (prop. 2002/03:139 s. 331). Anledningen till att det i paragrafen står att styrelsen ska ”behandla” och inte ”besluta” om krediterna är enligt förarbetena att det finns vissa fall som måste beslutas av bolagsstämman (prop. 2002/03:139 s. 537). I sådana fall ska styrelsen bereda ärendet för beslut av stämman. Enligt förarbetena är det alltså inte tillåtet för styrelsen att delegera beslutanderätten avseende jävskrediter neråt i organisationen.

Av 8 kap. 21 § framgår att styrelsen är beslutsför om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter eller det högre antalet som föreskrivs i bolagsordningen är närvarande. Vidare anges att vid bedömningen av om styrelsen är beslutsför ska styrelseledamöter som är jäviga anses som inte närvarande. Mot bakgrund av detta anser Finansinspektionen inte att styrelsen i behörig ordning fattat beslut i de fall då Ewa Glennow ensam såsom styrelseledamot beviljat krediter.

Finansinspektionen kan konstatera att bankens kreditinstruktioner daterade den 4 februari 2008, den 13 februari 2009, den 20 augusti 2009, den 7 september 2010 och den 25 november 2010 innehållit brister vad avser beslutsordningen för jävskrediter, då rätten att besluta om jävskrediter delegerats till underlydande organ såsom t.ex. i) ekonomichef tillsammans med vice verkställande direktör, ii) verkställande direktör och iii) en särskild kreditkommitté bestående av andra än styrelseledamöter. Beslut avseende krediter uppgående till stora belopp har också fattats av underlydande organ (se vidare nedan) i form av i) verkställande direktör och ii) vice verkställande direktör tillsammans med annan vilket följaktligen inte är förenligt med 8 kap. 6 § LBF.

Sammanfattningsvis finner Finansinspektionen att bankens beslutsordning för jävskrediter under en längre tid har stått i strid med bestämmelserna i 8 kap. 5 och 6 §§ LBF.

4.2 Kredithantering

Finansinspektionens utredning visar att banken inte har uppfyllt lagens krav på dokumentation vad avser kredithantering. Vid platsundersökningen saknades beslutsunderlag i flertalet av de i ärendet aktuella engagemangen och i ett fall underlag för att bedöma uppgiven säkerhet.

Efter platsundersökningen har ett antal beslutsunderlag som Finansinspektionen inte fick ta del av under besöket skickats in. I bästa fall visar det på bristande intern kontroll att dessa inte kunde frambringas under den två dagar långa platsundersökningen.

Det går i flertalet av de i ärendet aktuella engagemangen vidare inte att följa kreditärendenas hantering då det utifrån underlagen i akterna framstår som osäkert om och hur krediterna behandlats av styrelsen i banken, t.ex. vad avser krediterna till kredittagare 5, 7 och 8.

Finansinspektionen ifrågasätter särskilt bankens hantering av avtalen rörande krediter till kredittagarna 7 och 8. Avtalen måste anses utgöra bindande kreditlöften, vilka uppgår till sammanlagt 700 miljoner kronor. Kreditavtalen har skrivits under av Ewa Glennow såsom verkställande direktör för samtliga företag, d.v.s. även banken. Avtalen anger att dragna krediter ska löpa tillsvidare till en M-ränta med ett tillägg av en procentenhet, där M-ränta är Marginalen Banks internränta som har legat mellan stibor 30 dagar + 2,6 procent och 3,3 procent. Det finns ingen uppgift om att säkerheter har lämnats. Banken har inte gjort gällande att styrelsen beslutat om de bindande kreditlöfena och det finns inga skäl att anta att så har skett.

Kreditmottagare 7:s utestående skuld till banken uppgick per den 30 juni 2011 till drygt 207 miljoner kronor och kreditmottagaren 8:s till drygt 266,5 miljoner kronor enligt bankens förteckning över löpande jävsengagemang per den 30 augusti 2010.

Banken har i detta avseende hänvisat till viss dokumentation från de kredittagande bolagen 7 och 8. Dokumentationen har bestått av styrelseprotokoll från de kredittagande bolagen till stöd för deras dragningar från kreditlimiterna. Enligt styrelseprotokollen har styrelserna i de kredittagande bolagen bl.a. diskuterat och beslutat om bolagsförvärv och krediter till tredje man. Banken har vidare bl.a. hänvisat till styrelseprotokoll från banken av den 24 april 2008 och den 19 november 2009. Det kan emellertid ifrågasättas om styrelsen i och med detta över huvud taget behandlat krediterna då det tidigare ingivna protokollet och dess bilaga inte nämner de aktuella kreditbesluten samt då det av det senare protokollet enbart framgår att ”Ewa Glennow anmälde rapporter från funktionen för riskkontroll, bilaga 5 och funktionen för regelefterlevnad, bilaga 6” Ingivet och bilagt det senare protokollet finns i detta avseende enbart tre onummerade bilagor, två rapporteringar av kreditrisker och en förteckning över jävskrediter.

Banken har anfört att kreditmottagare 8 alltid har finansierat sin utlåning genom upplåning från banken och att i de fall styrelsen i kreditmottagare 8 beslutat om att i sin tur låna ut medel så har beslutet alltid omfattat ett beslut om upplåning från banken. Enligt banken sammanträder styrelsen i banken, kreditmottagare 7 och 8 samtidigt. Krediter/affärer som beslutats av styrelserna har i vissa fall endast protokollförts i protokollet för det bolag som bär risken i förhållande till motparten. Om styrelsen tillstyrkt en kredit/affär har banken uppgivit att styrelserna också har tagit ställning till hur finansieringen ska ske även om detta inte tydligt framgår av de inskickade protokollen. Tyngdpunkten i prövningen av krediten har legat på granskningen av förvärvsobjekten eftersom deras intjäningsförmåga och kassaflöde har varit avgörande.

Finansinspektionens utredning visar att Marginalen Banks bindande kreditlöfte till kreditmottagare 7 och 8 har beslutats av verkställande direktören och inte av styrelsen. Dragningar från krediten har skett genom beslut i de kredittagande bolagens styrelser. Det går inte att, som Marginalen Bank gjort gällande, se dessa styrelsans beslut om dragningar som om krediterna behandlats av det kreditgivande bolagets, d.v.s. bankens styrelse.

Banken har skickat in styrelseprotokoll daterade den 26 augusti 2011 vari styrelserna för kreditmottagare 7 och banken bekräftar att de tidigare fattat vissa kreditbeslut respektive mottagit ett antal krediter. Vad gäller de av verkställande direktören beslutade kreditlöftena saknar protokollen relevans. I övrigt kan inte avsaknaden av kreditbeslut och underlag för att styrelsen i den kreditgivande banken behandlat krediten/krediterna botas på detta sätt. Snarare visar detta att besluten varken behandlats eller protokollförts korrekt.

Det enda styrelseprotokoll av vilket det uttryckligen framgår att någon av de åtta krediterna anmälts till bankens styrelse för godkännande är från den 26 oktober 2006 och avser krediten till kreditmottagare 1. Emellertid blev styrelsens behandling av den krediten betydelselös i och med att krediten utbetalats redan den 17 augusti 2006, d.v.s. mer än två månader före styrelsemötet. Motsvarande gäller för krediten till kreditmottagare 3b som utbetalades den 26 oktober 2010, vilket var drygt fem månader innan banken anser att krediten behandlades på ett styrelsesammanträde. I det fallet finns dessutom skäl att ifrågasätta om styrelsen över huvud taget behandlat den krediten eftersom det aktuella styrelseprotokollet av den 31 mars 2011 i detta avseende enbart anger att ”Ewa Glennow anmälde rapporter om regelefterlevnad och riskkontroll med bilagor, bilagorna 13 och 14”. Inget och bilagt protokollet finns enbart en bilaga 8 som är en förteckning över jävskrediter.

Finansinspektionens utredning visar vidare att krediten till kreditmottagare 2b om 270 000 kr utbetalades den 25 augusti 2008 vilket var före den 1 september 2008 då krediterna beviljades av bankens kreditkommitté.

Även i övrigt visar Finansinspektionens utredning att det är svårt att följa bankens kredithantering. Till exempel saknades vid platsundersökningen pantförskrivningen av de aktier som kreditmottagare 1 enligt skuldebrevet ställt

som säkerhet för krediten och underlag saknades för att behörig firmateknare skrivit under skuldebrevet för kreditmottagare 6. Det bör tilläggas att banken när den bereddes tillfälle att yttra sig över Finansinspektionens iakttagelser från platsundersökningen i efterhand har skickat in en kopia av aktieboken där det finns en handskriven notering om att aktierna är pantsatta till banken. Finansinspektionen noterar emellertid att kopian av aktieboken inte fanns i akten vid tidpunkten för den två dagar långa platsundersökningen samt att pantförskrivningen på skuldebrevet inte är underskriven.

Sammanfattningsvis finner Finansinspektionen att banken väsentligen brutit i sin hantering av jävskrediter och därmed brutit mot bestämmelserna i 8 kap. 1–3 samt 5 och 6 §§ LBF.

4.3 Jävig beslutsfattare

Ewa Glennow har i egenskap av verkställande direktör och/eller styrelseledamot deltagit i beslut avseende krediter och bindande kreditlöften avseende stora belopp till bolag i vilka hon har väsentliga intressen.

Banken har gjort gällande att Ewa Glennow i enlighet med 8 kap. 23 och 34 §§ aktiebolagslagen (2005:551) (härefter ”ABL”) kan såsom verkställande direktör och/eller styrelseledamot besluta om avtal mellan banken och annan juridisk person i vilka Ewa Glennow äger samtliga aktier och som ingår i samma koncern. Banken har i ett tidigare ärende framfört samma argument, se FI Dnr 08-11237. Ärendet övergick senare i det sanktionsärende i vilket banken tilldelades en anmärkning och straffavgift den 26 juni 2009. I Finansinspektionens sanktionsärende redogjorde Finansinspektionen för sin inställning vilken är densamma idag, se nedan.

Finansinspektionen konstaterar att Ewa Glennow i kreditbesluten avseende krediterna till kreditmottagarna 1, 4, 6, 7 och 8, har själv fattat eller deltagit i beslut om krediter eller kreditlöften till bolag som hon har ett väsentligt ekonomiskt intresse i såsom indirekt eller direkt ägare av aktuella bolag.

Enligt aktiebolagslagens bestämmelser innebär de här fallen inte jäv. De finansiella institut som bedrivs i aktiebolagsrättslig form regleras emellertid förutom av de aktiebolagsrättsliga bestämmelserna, på grund av dessa bolags särart, av en omfattande näringsrättslig lagstiftning. Orsakerna till att lagstiftaren valt att omgärda instituten med en sådan lagstiftning hänger samman med att det utöver de associationsrättsliga skyddsintressena finns grundläggande skyddsintressen inom det finansiella systemet, såsom intresset för det finansiella systemets stabilitet och effektivitet samt konsumentskyddet (prop.1997/98:166 s. 49).

Finansinspektionen har i anslutning till 8 kap. LBF utfärdat allmänna råd, vari de särskilda skyddsintressena kommit till uttryck. De allmänna råden anger att man inte bör delta i beslut om krediter till närstående eller när det annars kan finnas risk för jäv. Ewa Glennows egna beslut som verkställande direktör strider

visserligen inte mot ABL men väl mot 8 kap. 6 § LBF. Hennes deltagande i styrelsebesluten överensstämmer vidare inte med de allmänna råden och den goda kredithantering som däri förespråkas och som bygger på 8 kap. LBF. Någon omständighet som tyder på att det skulle ha varit lämpligt för Ewa Glennow att delta i besluten har inte kommit fram.

5 Finansinspektionens övervägande om ingripande

Ärendet rör krediter och bindande kreditlöften avseende mycket stora belopp. Finansinspektionens utredning visar att banken brustit i sin kredithantering genom att ha bristfälligt beslutsunderlag för och dokumentation av kreditbeslut samt genom att styrelsen vid flera tillfällen delegerat rätten att besluta om jävskrediter till olika konstellationer av underlydande organ och att en beslutsfattare vid ett flertal tillfällen deltagit i beslut avseende krediter till bolag i vilka denne har ett väsentligt ekonomiskt intresse.

I sanktionsbeslutet från den 26 juni 2009 fann Finansinspektionen att banken, som då var ett kreditmarknadsbolag, inte hade uppfyllt lagens krav på kredithantering och kreditriskhantering och även kunde anses ha haft brister i internkontrollen. Även frågan om jävskrediter berördes och i beslutet anförde Finansinspektionen bl.a. att: ”I hög grad besvärande för bolaget är att krediterna lämnats till en privatperson och en företagskund som är nära förbunden med bolagets ägarintressenter. Det är svårt att undvika reflektionen att bolaget anskaffat inlåning från allmänheten för att finansiera delvis påtagligt riskfylld affärsverksamhet driven av personer eller företag förknippade med bolaget och dess ägare.”

Flera av de krediter som är aktuella i det här ärendet har beviljats efter sanktionsbeslutet. De mycket stora löfterna om krediter som Ewa Glennow i egenskap av verkställande direktör på egen hand ställde ut för bankens räkning har visserligen utfärdats före den tidigare sanktionen, men sanktionsärendet hade inletts vid tiden för avtalen och det finns inga tecken på att banken försökte återkalla kreditlöfterna på grund av de insikter som banken fick genom sanktionsprocessen. Dragningarna från kreditlöfterna har skett efter sanktionen, men det kan banken inte lastas för eftersom det förelåg en bindande utfästelse. Bankens verkställande direktör har inte ändrats sedan sanktionen och samtliga av bankens nu aktuella styrelseledamöter satt i bankens styrelse vid den förra sanktionen.

Sammantaget har Marginalen Bank haft en bristfällig kredithantering vad gäller jävskrediter trots att den fått en anmärkning för just detta. En kraftig reaktion är därför nödvändig och frågan är om bankens tillstånd att bedriva bankverksamhet ska återkallas eller om det är tillräckligt att meddela en varning eventuellt i kombination med en anmärkning på styrelse och verkställande direktör.

Det mest dramatiska ingripandet är givetvis återkallelse av tillståndet och det är självklart att ett sådant ingripande inte får ske utan starka skäl. Enligt förarbetena

bör varning tillgripas när förutsättningar för återkallelse i och för sig finns men varning i det särskilda fallet framstår som en tillräcklig åtgärd. Omständigheter som kan göra att varning framstår som tillräckligt anges vara att institutet inte kan befaras upprepa överträdelsen och att prognosen för institutet därför är god eller att man från institutets sida inte förstod bättre när överträdelsen skedde (prop. 2002/03:139 s. 381 ff).

Det är graverande att banken upprepar ett beteende som det meddelades en sanktion för 2009 och att bankens styrelse och verkställande direktör därefter uppenbarligen inte lagt sig vinn om att se till att bankens jävskredithantering överensstämmer med aktuella lagbestämmelser. Detta ska vägas in vid valet av sanktion mot banken och dess ledning. Vid denna bedömning ska å andra sidan även beaktas att flera av krediterna beviljades före den förra sanktionen samt att Finansinspektionen inte ifrågasätter de aktuella krediternas affärsmässighet till skillnad från vad som var fallet i sanktionen från 2009. I stället beror flertalet av de nu uppmärksammade bristerna, så som beskrivits ovan, på bankens beslutsordning för jävskrediter.

Banken reviderade vidare den 7 juni 2011 sin kreditinstruktion, så att alla lån mellan bolag inom ESCO Marginalen-koncernen ska beslutas av styrelsen samt att ingen person får vara delaktig i ett kreditbeslut som rör dem själva, juridisk person i vilket personen har ett intresse såsom delägare eller medlem eller anställd, närstående såsom make, maka, sambo, partner, familjemedlem eller annan närstående till familjemedlem. Visserligen genomfördes flertalet av dessa ändringar efter att Finansinspektionen pekat på bristerna i verksamheten men Finansinspektionen bedömer att banken nu har en kreditinstruktion som reglerar den aktuella problematiken varför det inte kan befaras att banken kommer upprepa överträdelserna i det avseendet.

Mot denna bakgrund anser Finansinspektionen att överträdelserna sammantagna inte är av sådan art och omfattning att återkallelse av tillstånd är nödvändig. Finansinspektionen bedömer att det är tillräckligt att meddela banken en varning och inte anmärka på styrelsen och verkställande direktör utan stannar vid den kritik som framgår av Finansinspektionens beskrivning och bedömning av överträdelserna.

Överträdelserna är så allvarliga att varningen måste förenas med en straffavgift. Straffavgiften får uppgå till högst 50 miljoner kronor eller tio procent av föregående års omsättning för bolaget. Årsomsättningen för 2010, enligt den fastställda årsredovisningen, uppgår till 460 981 000 kronor. Straffavgiften kan därför högst uppgå till 46 098 100 kronor. Straffavgiften ska ses som en gradering av överträdelserna då man vid fastställande av straffavgiftens storlek ska ta särskild hänsyn till hur allvarlig den överträdelse är som föranlett varningen och hur länge överträdelserna har pågått.

Mot bakgrund av att det är fråga om ett flertal överträdelser av allvarlig karaktär och då banken tidigare meddelats sanktion för bl.a. bristande kredithantering, finner Finansinspektionen att det bör bli fråga om ingripanden av påtagligt slag.

Finansinspektionen bestämmer avgiften till tjugo miljoner kronor, vilket motsvarar ca 43 procent av maximal avgift.

Straffavgiften tillfaller staten och faktureras genom Finansinspektionens försorg efter att beslutet har vunnit laga kraft.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Therese Villard
Jurist

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen (Bengt Westerberg, ordförande, Margareta Åberg, Birgitta Johansson Hedberg, Eva Lindström, Hans Nyman och Martin Andersson, generaldirektör) efter fördraging av juristen Therese Villard. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Per Håkansson, enhetschefen Martina Jäderlund och finansinspektörerna Anders Gripberg och Eric Wolrath deltagit.

DELGIVNINGSKVITTO

FI Dnr 10-8891
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Beslut om varning och straffavgift

Beslut om varning och straffavgift till Marginalen Bank Bankaktiebolag av den 10 november 2011.

Jag har denna dag tagit del av handlingen.

.....
DATUM

.....
NAMNTECKNING

.....
NAMNFÖRTYDLIGANDE

.....
EV. NY ADRESS

.....
.....
.....
.....
.....

Detta kvitto ska sändas tillbaka till Finansinspektionen **omgående**. Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämmingsman.

Om du använder det bifogade kuvertet är återsändandet gratis.

Glöm inte att **ange datum** för mottagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL FÖRVALTNINGSRÄTTEN

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det. Skriv i så fall till Förvaltningsrätten, men sänd in skrivelsen till:
Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 STOCKHOLM.

Ange i er skrivelse ärendets nummer, vilket beslut ni överklagar, den ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras. Underteckna skrivelsen och ange namn och adress.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fick detta beslut. Om överklagandet kommer senare får det inte prövas.

Finansinspektionen sänder överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning, om Finansinspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.